

ELÄINOIKEUSPUOLUEEN TULEVAISUUS- OHJELMA

**Kaikenlaiset huomioiva
kestävä siirtymäpolitiikka
ja moraalinen muutos**

1. Johdanto

– Tulevaisuus tänään s. 2

2. Visiotyön tausta ja ohjelman lukuohje s. 3

3. Jatkuva kasvun loppuminen

– Työn, talouden ja
energiatuotannon suunta s. 4

4. Luonnonsuojelu

– Elonkirjon elvytys s. 5

5. Kulttuurin muutokset

– Elinvoimainen ja
merkityksellinen elämä s. 6

6. Ruoantuotanto

– Lihanormista kestävään
kasvituotantoon s. 7

7. Kaupungit ja liikkuminen

– Kestävä ja sujuva arki s. 9

8. Eläinsuhteen muutos

– Irtikytkeytyminen lajismista s. 9

9. Eläinsuojelu, -oikeudet ja lainsäädäntö

– Keskiössä eläinlähettäisyys s. 10

10. Lemmikinä pidetyt eläimet

– Hoiva, kumppanuus ja vastuu s. 11

11. Yhteenveto s. 12

EOP

ELÄINOIKEUSPUOLUE

1. Johdanto

– Tulevaisuus tänään

Tietoisuus kokonaisvaltaisen yhteiskunnallisen muutoksen välttämättömyydestä on lisääntynyt nopeasti. Kertakäyttökulttuuri on tullut tiensä päähän 2010-luvulla. Yksilöiden mahdollisuudet vaikuttaa omilla yksittäisillä teoillaan tai kulutusvalinnoillaan näihin mittaviin systeemiin muutoksiin ovat rajalliset. On kiireesti pohdittava kokonaisuksia: energiajärjestelmää, liikennettä ja ruoantuotantoa. Käynnissä on koko yhteiskunnan muutos, joka koskee politiikkaa, taloutta, luontoa ja ihmisen suhdetta itseensä ja muunlajisiin.

Kaiken tuotannon ja kulutuksen kokonaiskuormitusta on vähennettävä. Yhteiskunta uudistetaan, jotta päästöt ja luonnonvarojen käyttö saadaan laskettua kestävälle tasolle. Monen tavoiteltavan asian ja arvon toteuttamisen esteenä ei ole tiedon puute vaan yksilötasolla tietoisuuden ja tekojen ristiriitaisuus sekä yhteisöissä ja yhteiskunnissa jarruttava muutosvastarinta. Meidän on tunnustettava keskinäisriippuvuutemme ja haavoittuvaisuutemme: ihmisen globaali vauhtisokeus on ajanut meidät yhteiseen kriisiin, joka uhkaa jopa oman lajimme olemassaoloa.

Kestävässä yhteiskunnassa nostetaan arvoon asioita, joita nykyään ei huomioida riittävästi: luonnonsuojelua, yhteisöllisyyttä hoivaa ja vapaa-aikaa. Suomi on ollut pitkään hyvinvointivaltio, jolla on ollut hyvät mahdollisuudet

laajaan yhteiskunnalliseen muutokseen. Suomen kaltaisen valtion on mahdollista toteuttaa koko yhteiskuntaa läpäisevä uudistuminen. Aidon kestävyuden saavuttaminen edellyttää tuotannon ja kulutuksen vähentämistä. Muutos tarkoittaa monien totuttujen asioiden muuttumista, mutta se ei tarkoita vain luopumista. Kyseessä on ekologinen ja eettinen jälleenrakennus. Meidän täytyy rakentaa talous- ja yhteiskuntajärjestelmä, joka perustuu kohtuuteen ja moraaliseen toimintaan.

Jatkuvan talouskasvun pakosta luopuminen muuttaa koko arvomaailmaamme. Ihmisten hyvinvoinnin tavoittelu dematerialisoituu, elämänlaatu paranee ja yhteiskunnan kriisinsietokyky kehittyy. Muutoksessa olennaista on ymmärrys tulevaisuuden uhkista ja mahdollisuuksista, fossiilisista polttoaineista riippumattomat työpaikat, elinikäisen kehittymisen välttämättömyyden tunnistaminen ja kyky tyydyttää perustarpeet vähin resurssein. Nautintoa ei haeta enää kuluttamisesta vaan sitä saadaan asioista, jotka eivät kuormita ympäristöä tai hyväksikäytä muita eläimiä. Lisääntynyt vapaa-aika mahdollistaa aiempaa paremmin itsestä ja läheisistä huolehtimisen, sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen, harrastamisen, vapaaehtoistyön ja muun merkityksellisen toiminnan. Hyödykkeisiin perustuvan vaurauden sijaan meidän on mahdollista toteuttaa itseämme, hankkia koulutusta ja hyvää ravintoa sekä elää pitkään maapallon rajalliset resurssit huomioiden. Yhteiskunnan uudelleenrakentaminen vaatii erilaisten ihmisten osaamisen hyödyntämistä, osallisuuden vahvistamista ja aktiivista toimintaa sekä vanhoista käytännöistä poisoppimista. Näemme, että sopeutumiskykyä ja uudistumisen ja uudelleen suuntautumisen kykyä vaaditaan niin yksilöiltä, yhteisöiltä kuin yhteiskunniltakin.

Visiossamme demokratia ymmärretään vallankäytön muotona, jossa yksilöt ovat aktiivisesti mukana muodostamassa päätöksiä, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä. Vallankäytön periaatteena on sen rakentuminen alhaalta ylöspäin, ja erilaiset lähidemokratian muodot, kuten kansalaisraadit, ovat vakiinnuttaneet asemansa päätöksenteon tukena. Hoivaan, paikallisiin yhteisöihin ja merkityksellisiin taitoihin ja työhön keskittyminen johtaa myös resilienssiin, jota tarvitsemme ilmastonmuutoksen, luonnonmullistusten ja epidemioiden aikoina. Lähidemokratia lisää yhteisöllisyyttä ja kansalaisten demokratiataitoja.

Muutostyöllä on kiire.

2. Visiotyön tausta ja ohjelman lukuohje

Tulevaisuusohjelma on Eläinoikeuspuolueen ohjelmatyöryhmän eduskunta- ja kuntavaalien välivuosi- en tuotos, joka ei ole puolueen virallinen puoluekokouksessa hyväksytty ohjelma. Tulevaisuusohjelma jatkaa periaateohjelman, yhteiskuntapoliittisen ohjelman sekä kunta- ja eduskuntavaaliohjelmien linjaa kurkottaen tulevaisuuteen. Olemme asettaneet tavoitteeksi vuoden 2050.

Tulevaisuusohjelmassa ei yritetä väittää, että Suomi tulee näyttämään tältä vuonna 2050. Ohjelman tarkoituksena on vahvistaa edellytyksiä ymmärtää ajankohtaisia ilmiöitä sekä tarjota ja sanoittaa nykytilanteeseen nähden vaihtoehtoisia kehityskulkuja, joihin suuntaaminen on mahdollista. Kuvattu tulevaisuus voi tuntua enemmän tai vähemmän todennäköiseltä. Olemme valinneet näkökulmaksi positiivisen, mutta realistisen katsantotavan. Visiomme on syvävihreä, ja se keskittyy erityisesti luonnonsuojeluun, ruoantuotantoon ja eläinsuhteiden muutoksiin.

Haluamme osallistua tällä visiolla yhteisestä tulevaisuudestamme keskusteluun ja luoda tulevaisuus-koia. Tulevaisuus ei tapahdu itsestään – me kaikki teemme sen. Visio on työkalu toiminnan ja politiikan suuntaamiseksi pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi. Se ei vastaa kaikkiin maailmanlaajuisiin haasteisiin, joita on odotettavissa tulevien vuosikymmenten aikana.

Yhteiskuntiemme tulevaisuus on väistämättä epävarmuuden sävyttämä: muuttujia on valtavasti, ja varmasti oikeita toimintamalleja tulevaisuuden varalle ei ole saatavilla. Olennaista ei olekaan tietyn tavoitteen osuminen nimenomaan tiettyyn vuosilukuun vaan tulevaisuuden toivottujen ja välttämättömien muutossuuntien hahmottelu. Siihen tarvitaan ihmis-, eläin- ja luontokäsitysten puntarointia. Ajattelemmme, että sekä ihmiset että muunlaiset tarvitsevat tässä ajassa kuvittelukykyä.

Tulevaisuusohjelman tekemisessä on käytetty muun muassa seuraavia lähteitä:

BIOS-tutkimusyksikkö: <https://bios.fi/>

Kaihoavaara, Riikka: Riippumaton puutarha – Teollisen ruoantuotannon romahdus ja permakulttuurin perusteet

Kohtuusliikkeen visio: <https://kohtuusliike.fi/kohtuusliikkeen-nakemys-paremmasta-tulevaisuudesta-aineellinen-tuotanto-ja-kulutus-vahenevat-ja-huomio-kaannetaan-hyvinvoinnin-perustaan/>

Korhonen, J. M. (CC BY 4.0) (mm. <https://jmkorhonen.fi/2019/10/03/jos-vaikka-haluaisimme-pelastaa-maailman/>)

Elonkehä-lehti

Eläinoikeuspuolueen periaateohjelma, yhteiskuntapoliittinen ohjelma sekä eduskuntavaaliohjelma Keski-Suomen skenaarit 2050: http://keskisuomi.info/wp-content/uploads/2018/06/Keski-Suomen-skenaarioiden-kuvaukset_netiversio.pdf

Salonen, Arto O. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/88331/47498>

Liikkumisen tulevaisuus 2050 – Hyvinvointia kaupunkiliikenteestä: https://skol.teknologiateollisuus.fi/sites/skol/files/kaupunkiliikenteen_visio_2050_final.pdf

Vuonna 2020 ohjelmatyöryhmä on kokoontunut 14 kertaa. Jäseninä ovat olleet ohjelmatyöryhmän puheenjohtaja Tiina Ollila, Matilda Aaltonen, Jaakko Perttunen ja Jonna Railio. Kiitos ryhmäläisten lisäksi kaikille niille ihmisille, jotka ovat kuluneiden vuosien aikana osallistuneet ohjelmatyöryhmän toimintaan ja tämän ohjelman esilukemiseen.

3. Jatkuvan kasvun loppuminen

– Työn, talouden ja energiatuotannon suunta

Eläinoikeuspuolueen tulevaisuusvisio sisältää ajatuksen jatkuvan kasvun loppumisen välttämättömyydestä. Kasvupolitiikasta on siirryttävä ekologiseen ja eettiseen jälleenrakennukseen tähtäävään siirtymäpolitiikkaan. Tarvitsemme ymmärrystä siitä, että teknologia ei ratkaise ympäristöongelmia. Tavoittelemme terveempää ja demokraattista yhteiskuntaa, joka rakentuu sille tosiasialle, että olemme osa luontoa. Fossiilisten polttoaineiden ja niihin verrattavien energianlähteiden, kuten turpeen polttamisen lopettaminen pysäyttää maailmantalouden kasvun. Yhteiskunnan käytettävissä on aiempaa vähemmän energiaa, mikä on seurausta siitä, että uutta infrastruktuuria rakennetaan, ja silti samanaikaisesti päästöjä ja luonnonvarojen käyttöä vähennetään. Yleisesti ottaen energiaa tuotetaan, tarvitaan ja käytetään vähemmän, luonnonvarojen kulutus lasketaan globaalisti kestävälle tasolle. Talousjärjestelmämme toimii ihmisten ja muun luonnon elämän ehdoilla. Perustuslakia on muutettu siten, että sen takaamien oikeuksien katsotaan koskevan myös tulevia sukupolvia.

Jatkuva kasvun tavoittelu ei ole talouspolitiikkaa määrittävä tekijä, vaan talouden periaatteena on olla ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä. Merkitsevää ei ole työn ja taloudellisen toiminnan määrä vaan sisältö. Talouspolitiikan suunnaksi on otettu konkreettiset sosiaaliset ja materiaaliset tavoitteet. Painopisteenä on elämän tasavertaisten edellytysten mahdollistaminen kaikille, samalla kun ilmastopäästöjen ja luonnonvarojen käyttö on pudotettu kestävälle tasolle. Rahoitusvirrat on suunnattu liiallisesta aineellisesta rakentamisesta ja sotateollisuudesta jälleenrakennukseen, luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen ja muuhun yhdessä arvokkaaksi määriteltyyn työhön.

Aineellinen kulutus ei lopu tulevaisuudessakaan, sillä tarvitsemme ainetta ja energiaa elääksemme. Lähes kaikki tuotantoon käytettävä materiaali on kierrätettyä tai kierrätettävissä. Tavaraa tuotetaan huomattavasti vähemmän ja se on kestävämpää sekä helposti korjattavissa. BKT:sta talouden ja kehityksen mittarina on luovuttu useimmissa maissa. Tulo- ja varallisuuserot ihmisten välillä ovat tasaantuneet huomattavasti. Kan-

sainvälinen talous on oikaistu oikeudenmukaisemmaksi muun muassa antamalla köyhimpien maiden velat anteeksi, siirtymällä kansainväliseen yleissitovaan minimipalkkaan ja lopettamalla veroparatiisien toiminta. Tuotantovälineiden yhteiskäyttö sekä vuokrauspalvelut ovat yleistyneitä käytäntöjä. Kaikessa hyödykkeiden ja palveluiden hinnoittelussa huomioidaan niiden tuottamiseen vaadittavien rahallisten kustannusten lisäksi ympäristölle, eläimille ja ihmisille aiheutuvat haitat siten, että vähiten haittoja tuottavien hyödykkeiden ja palveluiden käyttäminen on kuluttajalle edullisempaa kuin haitallisimpien.

Talouden vakiintuneet periaatteet eivät ole rinnastettavissa luonnonlakeihin, vaan ovat ennemminkin arvovalintoja; vaihtoehtoisia toimintatapoja on siis mahdollista löytää. Yhteiskunnallinen yrittäjyys on uusi normi. Yhteiskunnallisessa yrittäjyydessä pyritään yhteiskunnalliseen hyvään liiketoiminnan keinoin. Voiton tavoittelun sijaan ensisijainen päämäärä on jonkin yhteiskunnallisen ongelman ratkaisu, ja yhteiskunnalliset yritykset pyrkivät toimimaan sosiaalisesti, ekologisesti ja eettisesti kestävällä tavalla.

2020-luvulla alkanut ekologisen jälleenrakennuksen valtiojohtoinen mobilisaatio on synnyttänyt kokonaan uusia vientiteollisuuden vetureita. Suomi on maailman johtavia uusiutuvan energian osajia. Energiantuotanto perustuu pääsääntöisesti uusiutuviin energianlähteisiin, joita ovat tuuli- ja aurinkoenergia sekä geoterminen energiantuotanto. Hukkaenergian talteenotosta ja hyödyntämisestä on tehty selviö. Energiaa tuotetaan edelleen ydinvoimalla, mutta sen osuus on vähenevässä eikä uutta ydinvoimaa rakenneta. Fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaa energiantuotantoa ryhdyttiin ajamaan alas voimakkaasti 2020-luvulla. Fossiilisista polttoaineista päästiin lopullisesti eroon seuraavien vuosikymmenten aikana tapahtuneiden energiantuotantoa, -siirtoa ja -varastointia mullistaneiden uusien innovaatioiden ansiosta. Keskitetyn energiantuotannon lisäksi energiaa tuotetaan ja varastoidaan paikallisesti esimerkiksi kiinteistöihin sijoitetuilla aurinkopaneeleilla ja akuilla. Aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantoa tehdään niin julkisissa rakennuksissa sekä kaupallisissa kiinteistöissä kuin yksityiskodeissakin. Talot tuottavat tarvitsemansa energian osittain itse. Merituulivoimaa rakennettaessa on otettu huomioon alueen eläimet – meren pohjaeläimistö, kalat ja linnut. Osuuskuntien ja yhdistysten ylläpitämien omien

sisäisten sähköverkkojen ei tarvitse olla yhteydessä valtakunnan verkkoon.

Työelämää ohjaavia arvoja ovat kestävyys, merkityksellisyys, tarpeellisuus ja vapaus. Työn rooli yksilön ensisijaisena identiteettiä määrittävänä tekijänä on pienentynyt huomattavasti. Työtä on vähennetty teknologian kehityksen ja poliittisen ohjauksen kautta kulutuksen laskun myötä. Tekoälyä käytetään monipuolisesti ja se on kehittynyt nopeaa vauhtia. Uusi teknologia on luonut työtä. Etätyön toimivat käytännöt on vakiinnettu laajalti. Työ on hiilineutraalia tai hiilinegatiivista. Teknologisen kehityksen rinnalla tieteen sekä käsi-työammattien arvostus ja kysyntä ovat lisääntyneet. Palkkaerot eri ammattien ja sukupuolten välillä ovat pienentyneet. Ihmisvoimin tehtävään työhön käytetyn ajan vähentäminen nähdään poliittisena ihanteena, ja työ ei vie yksilön ajasta suurta osaa. Omavarais- sekä vaihdantatalous ovat yleisiä ja hyväksytyjä työelämän järjestämisen tapoja.

Perustulo on ollut käytössä Suomessa 2020-luvulta asti ja on yleistä myös muualla maailmassa. Se on mahdollistanut joustavat siirtymät erilaisissa elämänvaiheissa palkkatyön, yrittäjyyden, opiskelun, lasten kotihoidon ja harrastamisen välillä. Ihmisillä on vapaa-aikaa, joka kuluu itsensä toteuttamiseen, uusien asioiden oppimiseen ja elämyksiin. Työ on ihmisen omaa hyvinvointia edistävä ja yksilöä sekä yhteiskuntaa kehittävä voimavara – ei pakollinen rasite. Yhä useampi on töissä taide- ja kulttuurialalla sekä palvelualoilla. Vapaaehtoistyön suosio on kasvanut lisääntyneen vapaa-ajan myötä.

Yhteiskunnassa on järjestelmällisesti kohdistettu resursseja sellaisen työn minimoimiseen, jota ihmiset eivät koe mielekkääksi mutta joka katsotaan pakolliseksi. Kehtään ei painosteta ulkoisilla pakotteilla tekemään työtä jota ei halua tehdä, ja työstä on aina mahdollista kieltäytyä ilman sanktiota. Työtä on demokratisoitu niin, että työntekijöillä on suurempi päätösvalta omaan työhön, mikä on lisännyt työhyvinvointia ja myös työn tuottavuutta. Yleisiä käytäntöjä työpaikoilla ovat esimerkiksi työntekijöiden valitsevat johtajat ja vastuutehtävien kierrättäminen. Useissa yrityksissä yrityksen johtajiston enemmistö muodostuu työpaikan työntekijöistä. Työntekijäomisteisten osuuskuntien perustamista on helpotettu.

4. Luonnonsuojelu – Elonkirjon elvytys

Kaikki luonnolle haitalliset tuet poistettiin 2020-luvun aikana. Samalla lisättiin maa- ja metsätalouden tukia, jotka edistävät luonnon monimuotoisuuden suojelua. Biodiversiteetti- ja eläinvaikutukset tuotiin yhdeksi julkisten hankintojen kriteeriksi. Seuraavaksi toteutettiin ekologisen kompensaaation periaate. Jos elinympäristön määrän vähentämistä tai laadun heikentämistä ei voida välttää, vaikutukset täytyy kompensoida ennallistamalla heikentyneitä elinympäristöjä toisaalla. Haitta-arviossa huomioidaan muiden eläinten elinolosuhteet ja elintila, kuten pesinnän hankaloittaminen, melu ja valohaitat. Ekologinen kompensatio on tarkasti määriteltyä ja valvottua, jotta se todella neutralisoi ja hyvittää aiheutettua haittaa. Hyvityksen tulee olla suurempi kuin aiheutettu haitta, vaikkakaan hyvitystä ei voi koskaan laskea täysin, sillä ihmisen arviointikyky kaikkien muiden lajien verkostojen ja suhteiden huomiointiin on puutteellinen.

Pölyttäjien pelastamiseksi alettiin 2020-luvulla tehdä pölyttäjäpolitiikkaa sekä kuntatasolla että valtakunnallisesti. Luonnonmukaista viljelyä lisättiin, reuna-alueita ja suojaväyhykkeitä perustettiin, kukkivia puita kasvatettiin ja pölyttäjiin liittyvää tutkimusta lisättiin. Kunnissa kartoitettiin alueita, joiden niittoväliä pystyttiin harventamaan. Pientareiden levyttä lisättiin paitsi pölyttäjien myös muiden eläinten ja monimuotoisuuden lisäämisen vuoksi.

Periferian merkitys täysivaltaiselle elämäkokemukselle on tunnustettu, ja se näkyy kaupunkeihin kaavoitettuna hoitamattomina alueina ja urbaanin tutkimusretkeilyn harrastamisen suosiona. Vanhoja puita ja rakennuksia arvostetaan ja suojellaan. Ruoantuotannon ulkopuolelle jääviä pelto- ja ruohikkomaita on metsitetty. Järvien ja Itämeren rannikkovesistöjen rehevöityminen on saatu pysäytettyä ja vesistöjen tila on parantunut. Vesi on kirkkaampaa ja happea riittää myös pohjalla. Pilaantuneita maa-alueita on puhdistettu, mikä on parantanut pohjavesistöjen tilaa. Kaivostoimintaa rajoitetaan ja säädelään voimakkaasti. Metallien ja mineraalien kierrätystä tehostetaan ja niille etsitään korvaavia materiaaleja. Talouskasvusta luopuminen, kulutuksen vähentäminen ja kestävämpien laitteiden rakentaminen on johtanut kaivostuotteiden käytön vähenemiseen. Toimijoita veloitetaan myös puhdistamaan jätevetensä, huolehtimaan syntyvän jätteen asianmukaisesta käsittelystä sekä

tekemään suunnitelma ympäristön kunnostamisesta ja sen rahoituksesta kaivostoiminnan päättymisen jälkeen. Kaduilta poistettavaa lunta ei hävitetä vesistöihin, mikä on vähentänyt roskan määrää vesistöissä.

Kemikaalien käyttö on tiukasti säädeltyä. Erityisen haitallisiksi tiedetyt mikromuovit on kielletty kokonaan korvaavien luonnonmateriaalien tultua markkinoille. Muovin käytön vähentymisen myötä roskan määrä ympäristössä on vähentynyt. Tupakantumppeja päätyy ympäristöön vähemmän vähentyneen tupakoinnin vaikutuksesta. Jätevesien puhtaudelle asetettuja kriteerejä tiukennetaan koskemaan fosforin, typen ja orgaanisen aineksen lisäksi vuosi vuodelta yhä useampia kemikaaleja. Kemikaalien, kuten lemmikkien ulkoloislääkkeiden, vaikutuksia ympäristöön ja luonnoneläimiin tulee tutkia ja seurata tarkoin ennen kuin aineelle voidaan antaa myyntilupa. Luonnonsuojelurikoksiin liittyvä lainsäädäntö on tiukka.

UNESCO:n maailmanperintökohteet Suomessa ovat edelleen olemassa ja suojeltuina. Luonnonsuojelualueiden määrää on kasvatettu koko ajan pyrkimyksenä lisätä monimuotoisuutta, pysäyttää lajikato sekä ylläpitää hiiltä sitovia luonnonympäristöjä. Ilmastonmuutoksen takia hiilen sitominen maahan ja puustoon sekä monimuotoisuuden lisääminen ymmärrettiin välttämättömänä kehityksenä. Metsätaloudessa painopiste siirtyi avohakkuista jatkuvan kasvatuksen menettelymään. Metsä säilytetään jatkuvasti puustoisena ei pelkästään hiilensidonnan takia vaan myös muunlajisten takia. Metsissä elää yli puolet Suomen lajeista. Jatkuvapeitteiseen metsänhoitoon siirtyminen vaati valtion kannustinjärjestelmää ja metsäammattilaisten uudelleen kouluttamista. Metsien hyödyntämisessä painopiste siirrettiin pitkäkestoisiin, korkean jalostusarvon tuotteisiin. Metsään jätettävän lahoppuun määrää lisättiin 2020–2030-lukujen aikana tuntuvasti, mikä johti satojen uhanalaisten lajien elpymiseen. Vuonna 2050 Suomen pinta-alasta on suojeltu puolet, ja siitä valtaosa on metsää ja soita – myös vesistöjä. Kansallispuistojen lisäksi suojelualueverkostot koostuvat luonnonpuistoista, erämaa-alueista sekä valtion, kuntien, yritysten ja yksityisten ihmisten perustamista luonnonsuojelualueista.

5. Kulttuurin muutokset

– Elinvoimainen ja merkityksellinen elämä

Yhteiskunta ja yksilöt rakentavat kaikilla elämän osa-alueilla kestävämpää ja eläväisempää lihanormista vapaata tulevaisuutta. Jälkimmäiset arvot ovat valtavirtaisuneet. Muutos on ollut nopea ja sitä on edistänyt yhteinen halu toimia toisin ja oppia uutta. Valtio on myös tarjonnut kaikille avointa ilmaista koulutusta, joka on edistänyt työelämän ja kulttuurin muutoksen käsittelyä ja käytänteitä. Ilmastoahdistuksen käsittelyyn on rakennettu tukiverkostoja ja ihmiset pitävät huolta toisistaan.

Työajan lyhentymisen, stressin vähenemisen, vapauden lisääntyminen ja arvo- ja asennemuutokset tukevat terveempiä elämäntapoja. Ihmisillä on aikaa miettiä, mistä he nauttivat elämässään. He ovat terveempiä ja nauttivat erilaisista liikunta- ja harrastusmuodoista, joita on tarjolla runsaasti. Kunnat ovat panostaneet ilmaisiin tiloihin ja paikkoihin, joissa liikuntaa voi harrastaa maksutta ja kokeilla uusia lajeja matalalla kynnyksellä. Kunnilla on tarjota tiloja ja rakennuksia, joissa omaehtoinen oppiminen, tavaroiden kunnostaminen, tiedon ja tavaran jakaminen ja yhteisöllisyys mahdollistuvat. Entisiä ostoskeskuksia on muutettu kansalaistiloiksi ja palvelukeskuksiksi.

Terveyden edistämisessä keskitytään oirekeskeisyyden sijaan kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja sairauksien ennaltaehkäisyyn. Lähtökohtana sosiaali- ja terveyspalveluissa on palveluiden piirissä olevien ihmisten itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kaikkien saatavilla, ja työntekijöiden määrä suhteessa asiakkaisiin on kasvanut. Hyvin mitoitetuilla sosiaali- ja terveyspalveluilla turvataan erityistä tukea tarvitsevien ja haavoittuvien ryhmien ihmisoikeuksien toteutuminen. Kehollinen koskemattomuus sekä oman identiteettinsä määrittäminen ja suojaaminen on jokaiselle kuuluva oikeus. Eutanasia on laillistettu Suomessa ja useimmissa maissa. Ehkäisy on kaikille maksutonta. Vakainainen asunto on taattu jokaiselle. Asuntojen vuokraus on säänneltyä, ja korkeita vuokria ehkäistään vuokratolla. Eriarvoistumisen kehitys on saatu pysäytettyä, ja yhteiskuntarauha on vakaalla pohjalla.

Päihteiden käyttö ja siihen liittyvät yksilö- ja yhteiskuntatason ongelmat ovat vähentyneet. Huumausainei-

den käyttö on dekriminalisoitu, mikä on helpottanut hoitoon pääsyä, vähentänyt huumeiden käyttöä sekä aineisiin liittyviä rikoksia ja kuolemia. Päihteiden myyntiä ja käyttöä rajoitetaan terveys- ja ympäristövaikutuksia koskevan riippumattoman tutkimustiedon perusteella. Verotuksen ja maataloustukipolitiikan muutosten takia kasvien viljely päihteiden raaka-aineeksi on muuttunut kannattamattomaksi ja peltoalaa on vapautunut ravintokasvien viljelyyn. Alkoholin ja tupakan verotusta on kiristetty ja käytön rajoituksia tiukennettu, mikä on johtanut käytön romahtamiseen. Erityisesti alkoholin käytön väheneminen näkyy positiivisesti sairauksien, mielenterveysongelmien, väkivallan ja syrjäytymisen vähenemisenä. Terveydenhuollon kapasiteettia on vapautunut muihin tarkoituksiin.

Sosiaalinen ja kulttuurinen elämä ovat saaneet enemmän aikaa ja merkitystä ihmisten elämässä samalla kun energian- ja materiankulutukseen keskittyvä ajanviete on vähentynyt huomattavasti. Verkossa myytävistä tuotteista yhä suurempi osa on aineettomia hyödykkeitä, kuten pääsylippuja, pelejä ja viihdesisältöjä, joiden logistiikka ei vaadi varastointia tai kuljetusta. Matkustaminen on edelleen tärkeää, mutta matkailijat suosivat vähäpäästöisiä kulkuvälineitä, kuten raideliikennettä. Ihmiset matkustavat arvojen ympärille rakentuneiden yhteisöjen ja yhteisen tekemisen perässä. Tilojen yhteiskäyttö ja hyvinvointi- ja luontomatkailu on lisääntynyt. Matkustamisen aiheuttamat päästöt ja ympäristön muokkaaminen kompensoidaan. Kiire ja merkityksetömyyden tunne ovat vähentyneet huomattavasti. Ihmisillä on aikaa yhdessäololle, taiteelle, kulttuurille ja harrastustoiminnalle.

Suomalaiset perheet ovat monimuotoisia. Vanhemmuutta (niin biologista, sosiaalista kuin sijaisvanhemmuutta) tuetaan joustavasti ja perhevapaissa ollaan yhdenvertaisia. Työn ja perheen yhteensovittaminen on tehty helpommaksi, ja se on mahdollista perhe-
muodosta riippumatta.

Mediakenttä on moniäänisempää menneisiin vuosikymmeniin verrattuna ja luottamus mediaa kohtaan vahva. Mainonnan osuus mediatilasta on vähentynyt. Sosiaalisen median alustat ovat suuremmissa vastuissa niissä jaetusta sisällöstä. Valheellisten eläinkuvastojen tuominen mainoksiin on ollut kiellettyä vuodesta 2025 lähtien. Julkisissa yhteisissä tiloissa mikään mainostaminen ei ole sallittua.

Taiteen ja kulttuurin yhteiskunnallinen arvostus on kasvanut ja niihin panostaminen on maksanut itsensä takaisin hyvinvoinnin ja sivistyksen lisääntymisenä. Kulttuuripalvelut sekä laadukas taidekasvatus ja -koulutus ovat kaikkien saatavilla. 2050 taide ja kulttuuritoiminta on hiilineutraalia sekä kestävää. Taide ja kulttuuri ovat merkittävä voimavara muutokseen liittyvien tunteiden käsittelyssä sekä tulevaisuuden visioiden luovassa ajattelussa. Suomessa vallitsee elinikäisen oppimisen periaate. Jokainen kansalainen saa opiskella haluamiaan sisältöjä tietyn määrän vuodessa. Tutkintopohjaisesta kaavamaisesta opiskelusta on siirrytty jatkuvaan osaamisen päivittämiseen.

Ihmisten kokemus elämän mielekkyydestä ja merkityksellisyydestä rakentuu monilla eri tavoilla. Uskontojen merkitys ihmisten elämään on moninaista ja kaikkia uskontoja kohdellaan tasavertaisesti yhteiskunnassamme. Millään uskonnollisella instituutiolla ei ole verotusoikeutta. Kaikkia uskontoja opetetaan kouluissa samantavoina ja yhdessä tunnustuksettoman elämäntietämystiedon tunneilla. Suomi on monikulttuurisempi ja -kielisempi. Kielten opetusta on lisätty ja kulttuurien tuntemukseen panostetaan peruskoulussa. Kulttuurien sekoittuminen ja diversiteetti on luonut kulttuurisesti rikkaan maailman, jossa jokaista kulttuuria vaalitaan ja pidetään arvossa. Kaikissa kulttuureissa tunnustetaan ihmisten välinen ja lajiriippumaton tasa-arvo. Tietope-
rustainen, uskottava ja ymmärrettävästi esitetty tieto on yhteiskunnallisen päätöksenteon perusta.

6. Ruoantuotanto – Lihanormista kestävään kasvituotantoon

Maa on muuttanut maatalousjärjestelmänsä kestäväälle pohjalle. Ruoantuotannon muutos on toteutettu tukipolitiikan ja ohjauskeinojen, opetuksen ja neuvonnan sekä yhteistyön ja positiivisten esimerkkien siivittämänä. Ruokakulttuurissa on tullut uusia kiinnostavia suuntauksia kasviperäiseen ruokavalioon siirryttäessä. Tämä näkyy moninaisessa ravintolatarjonnassa sekä arkisessa kotiruoassa. Vaikutteita ruoanlaittoon on saatu muista maista, mutta Suomeen on kehittynyt lisää myös omaperäisiä kotimaiseen ruokaperinteeseen ja raaka-
aineisiin pohjautuvia kasvisruokakulttuureja. Kasviperäiseen tuotantoon siirtymistä on vauhditta-

nut eläintuotannolle luotu lopettamistuki ja luopuville eläintuottajille kehitetty lainojen anteeksianto-ohjelma. Alkutuotannon parissa työskentelevät ihmiset pystyvät vaikuttamaan omaan työhönsä ja tuotannon olosuhteisiin. Ruoantuotannossa Suomen omavaraisuusaste on lisääntynyt kansallisella, alueellisella ja yhteisöllisellä tasolla. Omavaraisuudella tarkoitetaan erityisesti alkutuotantoon ja tuotantopanoksiin liittyvää omavaraisuutta – Suomi ei ole enää riippuvainen esimerkiksi tuontirehusta tai ulkomaisesta työvoimasta. Paikalliset ratkaisut ja ruokaketjut turvaavat työtä ja ruokaturvaa myös poikkeuksellisissa olosuhteissa. Kasvipöytäproteiinin tuotanto on nopeampaa ja riippumattomampaa, mikä on lisännyt huoltovarmuutta. Monokulttuureista on siirrytty monipuolisempaan, biodiversiteettiä lisäävään vuoro- ja sekaviljelyyn. Harvojen lajien tuotannosta on siis siirrytty kokonaisuudessaan monilajiseen viljelyyn. Tehokkuusajattelusta on siirrytty kokonaisvaltaiseen ajatteluun ja toimintojen kestävyden sekä eettisyyden arviointiin. Ympäristön tila ja tilojen kannattavuus ovat parantuneet.

Alkutuotannon järjestäminen on enemmän erillään kotitiloista ja perheyrittäjyydestä kuin ennen, mikä mahdollistaa yhteisomisteiset tilat ja turvaa tuottajien jaksamista. Aiemmin käytössä ollut 'nuoren viljelijän tuki' on muutettu muotoon 'aloittavan viljelijän tuki'. Kumppanuusmaatalous on yleistä. Kumppanuusmaatalousmallissa viljelijät ja kuluttajat luovat suhteet toisiinsa ja sitoutuvat yhteistyöhön, jossa viljelijä tuottaa ruokaa todelliseen kysyntään ja tarpeisiin. Osa ruoasta tuotetaan lähempänä ihmisiä kaupunki- ja kumppanuusviljelmissä. Kaikessa maataloudessa noudatetaan kokonaisvaltaisen ajattelun mukaisia periaatteita ja käytäntöjä, jotka säilyttävät ja lisäävät maaperän eloperäistä ainesta ja luonnon monimuotoisuutta. Näitä ovat muun muassa monivuotisten kasvien viljely, kukkakaistat, sekaviljely ja vuoroviljelyn kiertojen monipuolistaminen.

Vaikka ilmastonmuutos säätilojen vaihteluineen on lisännyt joidenkin satojen menetyksiä, on hävikki ja ylituotanto vähentynyt merkittävästi, kun keinotekoisista tuista ja kiintiöistä on luovuttu ja tuotanto on suhteutettu tarpeeseen. Kasvinviljelystä on tehty kannattavampaa ja tuottoisampaa kehittämällä älykkämpiä ja tehokkaampia viljelykäytäntöjä sekä jalostamalla Suomen olosuhteisiin sopivampia lajikkeita. Suomesta on tullut maatalouden menetelmien ja tutkimustiedon vientimaa. Fossiilisista polttoaineista riippuvaisten tuo-

tantopanosten, kuten rehun, lannoitteiden ja maatalouskemikaalien käyttö on vähentynyt.

Turvelpeltojen raivaaminen lannanlevityskentiksi on lopetettu. Viljelysmaan ravinnekierto on elvytetty ja maan viljavuutta tuetaan käyttämällä viljelykiertoa. Viljelyssä hyödynnetään useita viljelymenetelmiä, sekaviljelystä kerrosviljelyyn. Kaupunki- ja sisäviljelystä ja julkisen tilan haltuunottoa kasvituotantoon tuetaan. Viljelymenetelmät on muokattu hiiltä sitoviksi. Viljelyssä käytetään varsinaisen satokasvien lisäksi kerääjäkasveja, joilla vähennetään ravinnehuuhtoumia ja kerrytetään hiiltä maaperään. Metsästys ja kalastus on tarkkaan säädeltyä ja luvanvaraista toimintaa eikä kuulu jokaisenoikeuksiin. Tehokalastus ja kalojen teollinen kasvatusta on lopetettu sisävesissä ja Itämeressä. Kalastuksen sääntelyn myötä norppien määrä on moninkertaistunut. Ruokahävikin sekä eläintuotannon vähentäminen on saanut aikaan säästöjä ja vähentänyt ruoantuotantoon käytetyn maan ja veden sekä eläinten kärsimyksen määrää. Päättäjät, yritykset ja kansalaisyhteiskunta ovat rohkaissut kaikkia toimijoita vähentämään ruokajätettä kannustimien, hankintapolitiikan, tutkimuksen ja neuvonnan avulla.

Verotusjärjestelmä on muutettu suosimaan kasvipöytä tuotteita: kasvipöytä tuotteiden arvonlisäveroprosenttia on laskettu, eläinperäisille elintarvikkeille on säädetty haittavero, eläinperäisten tuotteiden vientiä edistävästä toimista on luovuttu ja eläinperäisiin tuotteisiin on lisätty kuolinkerroin, jonka EOP 2019 ensimmäisessä eduskuntavaaliohjelmassaan esitti. Kuolinkerroin on portaittainen vero, joka määräytyy tuotetun kärsimyksen ja tapettujen eläinyksilöiden määrän mukaan. Lisäksi erikoiskasveista saatavien raaka-aineiden markkinointia on kehitetty ja yrityksille mahdollistettu kannusteita jatkojalostukseen. Kasvihuoneteknologia on kehittyntä: umpinaisissa kasvihuoneissa kasvatetaan vesi- ja lämpötaloudellisesti vihanneksia. Tuotanto on suurilta osin hiilinegatiivista. Puistoissa ja viheralueilla on siirrytty hyötykasvien viljelyyn. Suuri osa eläintuotannon käytöstä vapautuneesta peltoalasta on metsitetty uudelleen.

Bioreaktoreissa tuotetaan kasvisoluista erilaisia elintarvikkeita. Keinolihaa tuotetaan teollisesti, ja tuotannossa ei tarvita kantasolujen lisäksi muita eläinperäisiä ainesosia. Eläinoikeuspuolue ei tue keinolihatuotantoa huonon hyötysuhteen takia. Tuet ja resurssit suunnataan kuitenkin kasvi- ja sienituotannon kehittämiseen.

7. Kaupungit ja liikkuminen – Kestävä ja sujuva arki

Suurin osa väestöstä asuu kaupungeissa. Kaupungistuminen on kiihtynyt entisestään ja väki on tiivistynyt yhä harvempaan suureen kaupunkiin, erityisesti pääkaupunkiseudulle, Pirkanmaalle ja Turun seudulle. Viheralueiden määrä on kasvanut, ja kaupungeissa on luonnontilaisia ja hoitamattomia alueita sekä luonnon itsensä, muiden eläinten että ihmisten vuoksi. Ekologisia käytäviä on paljon, ja liikenneväylien ja taajamarakenteen rakentamisen negatiivisia biodiversiteettivaikutuksia on vähennetty. Kaupunkisuunnittelussa on otettu huomioon viheralueet ja -seinät, korttelipihat ja kaupunkiviljely myös ihmisten terveyden edistämisen takia. Kaupunki- ja tilasuunnittelussa huomioidaan ihmisten oikeus esteettömään ympäristöön ja palveluihin. Kaupunkien ilma on puhtaampaa liikenteen sähköistymisen ja etätöiden lisääntymisen myötä.

Uudisrakentamisen sijaan pyritään kunnostamaan ja muokkaamaan jo olemassa olevia rakennuksia. Silloin, kun tämä ei ole mahdollista, uudisrakentaminen suoritetaan pääsääntöisesti aiemmin rakennetuilla alueilla eikä luonnonympäristöjä enää raivata rakenteiden tieltä. Rakentaminen tehdään vähäpäästöisiä menetelmiä ja materiaaleja käyttäen, ja uusien rakennusten elinkaari on pitkä. Asennemuutosten ja taloudellisen ohjauksen myötä ihmiset pyrkivät kohtuullisuuteen asumisessa, joten energiaa tuhlaavia asuinrakennuksia ei tehdä. Ekoarkkitehtuuria toteutetaan kaikessa rakentamisessa. Puurakentamista suositaan.

Päästöjen vähentäminen on edellyttänyt muutoksia liikkumistottumuksiin ja koko liikennejärjestelmään. Liikkuminen on joustavampaa ja saasteettomampaa kuin ennen. Suomalaisten liikkumistarve on ratkaistu vähäisemmällä kulkuneuvojen määrällä. Hirvi- ja peurakolarit ovat vähentyneet riittävien tienylitys- ja -alituspaikkojen, aitojen, tiiviin kaupunkirakenteen ja itseohjautuvien autojen sekä petopolitiikan ansiosta.

Sähköautot ja -bussit ovat arkipäivää. Kaupunkien sisäinen liikenne järjestyy pääasiassa lihasvoimin liikkumisen ja sähköavusteisten välineiden varassa. Käytössä on yhteiskäyttöautoja sekä kaupunki- ja sähköpyöriä. Raskaiden kuljetusten ja yksityisten autojen tarve on

vähentynyt muun muassa kaupungistumisen, julkisen liikenteen kehityksen sekä lähituotannon lisääntymisen myötä. Kaupunkeja ei ole rakennettu yksityisautoilun ehdoilla eikä liikenteen tieltä raivata enää metsää tai muuta kasvillisuutta. Liikennevälineiden yhteiskäyttö sekä vuokrauspalvelut ovat yleisiä. Ajoneuvojen autonomisuus mahdollistaa ajoneuvojen käytön uusien käyttäjäryhmien ulottuville. Joukkoliikenne antaa tilaisuuden matka-ajan käyttämisen esimerkiksi työskentelyyn, opiskeluun, viihtymiseen tai lepoon. Isoimmista kaupungeista joukkoliikenne on maksutonta. Yksityisautoilua on rajoitettu suurkaupunkien keskustojen alueella.

Keinovalon vähentämisen suunnitelmat aloitettiin 2020-luvulla sekä ihmisten että luonnonvaraisten eläinten valo- ja pimeärytmien häiriintymisen korjaamiseksi. Valosaasteen aiheuttamat ympäristöhaitat kasveille, hyönteisille ja muille eläimille alettiin ottaa tosissaan. Ensimmäisenä kiellettiin kaupungeissa ulkotilamainosten valaisu sekä kauppojen, näyteikkunoiden ja toimistojen yöllinen valaisu. Seuraavaksi alettiin purkaa puistoalueiden ympäristöjen ja liikenneväylien haittavalvoja.

Pienemmät kaupungit ovat elävämpiä lisääntyneen kulttuuri- ja liikuntatarjonnan myötä. Yhteisöllinen asuminen on yleistynyt, ja Suomeen on muodostunut kylämäisiä yhdyskuntia, joita lähituotannon kasvu ja kehittyneet energian pientuotannon ratkaisut tukevat. Rakennuslupien myöntämisessä käytetään kohtuullisuuden periaatetta niin asumisen kuin liiketilöidenkin suhteen.

Lentovero on ollut käytössä jo useamman vuosikymmenen. Suomi on rajoittanut lentämistä itsenäisesti jo 2020-luvulla lopettamalla kotimaan lennot. Lentämistä on säännelty kansainvälisesti. Lentokoneet toimivat uusiutuvilla polttoaineilla ja sähköllä. Liikenne on turvallisempaa, ja liikenneonnettomuuksien määrä on laskenut. Suomen raideverkko on kehittynyt, ja Suomesta pääsee junalla Eurooppaan Tallinnan ja Tukholman kautta.

8. Eläinsuhteen muutos – Irtikytkeytyminen lajismista

Muunlajisia eläimiä koskevat asenteet ja poliittiset sekä moraaliset arvot ovat muuttuneet nopeasti eläinten yksilöllisyyttä ja eletyn elämän itseisarvoa tunnustavaan suuntaan. Lajismi on tunnistettu ja sen sortavat

käytänteet hylätty. Oikeudenmukaisuuden piiri on laajentunut. Ihmisen ymmärrys itsestään ei rakennu enää vastakohtana toiseutettuun eläimeen. Erot lajien välillä ymmärretään sävyinä tai tasoina; olemmehan kaikki eläimiä. Oman eläimyksen tunnistaminen sekä suuremman huomion ja arvon antaminen ruumiillisuudelle on parantanut ihmisten hyvinvointia ja elämänvoiman kokemusta. Rajanveto ihmisten ja muiden eläinten välille ei määrittele enää moraalikäsitystämme. Muunlajisia eläimiä ei kohdella kuin esineitä tai omaisuutta, eikä niitä pidetä ihmisen resurssina. Lajisorron rakenteiden purkaminen on systemaattista, ja lajiriippumatonta tasa-arvoa tavoitellaan aktiivisesti. Laji ei enää määritä sitä, kuinka paljon yksilön elämällä on väliä.

Ihmisten ymmärrys muiden eläinten elämästä ja tarpeista on kasvanut merkittävästi eläintutkimuksen ansiosta. Eläinten erilaisista kognitiivisista kyvyistä ja kokemusmaailmasta tiedetään paljon, ja tietoa käytetään takaamaan eläimille mielekäs ja turvallinen elämä. Ihmisen hoidosta riippuvaisia ja lemmikkinä pidettäviä eläinkumppaneita kohdellaan ihmisen kanssa tasavertaisina olentoina, ja niiden tarpeet huomioidaan kaikissa niihin liittyvissä asioissa. Kumppanuussuhteeseen kuuluu vastavuoroisuutta, hoivaa ja rauhaa. Lajien väliset eroavuudet nähdään voimavarana ja kukoistavan evolutiivisen elämämme perustana.

9. Eläinsuojelu, -oikeudet ja lainsäädäntö

– Keskiössä eläinlähttöisyys

Eläimiä koskeva lainsäädäntö on muuttunut ja tiukentunut. Suomeen on perustettu eläinasiainministeriö ja eläinasiainvaliokunta. Ministeriölle on siirretty entisen maa- ja metsätalousministeriön vastuualueina olleet eläinasiat. Kaikilla eläimillä on perustuslakiin kirjattu maininta itseisarvosta ja perusoikeuksista. Ihmisten hoidosta riippuvaisilla eläimillä on oikeus elämään, joka täyttää niiden lajinmukaiset ja yksilölliset tarpeet. Eläimillä on oikeus tulla suojelluksi ihmisen aiheuttamalta henkiseltä ja fyysiseltä kärsimykseltä sekä oikeus kokea ja ilmaista positiivisia tunteita.

Eläimet ovat asianosaiskelpoisia yksilöitä, joiden etu ja tarpeet on huomioitava päätöksenteossa. Eläimen puhevaltaa käyttää laillinen (ihmis)edustaja, jota tulee kuulla eläimen oikeutta tai etua koskevassa viran-

omaisasiassa ja joka voi valittaa päätöksestä eläimen puolesta. Tämä on mullistanut ihmisten suhtautumisen muunlajisiin eläimiin – eläinten arvostus on lisääntynyt, kohtelu parantunut ja ihmisten ymmärrys muita lajeja kohtaan kasvanut.

Eläinkokeista on päästy pääasiassa eroon teknologian ja tieteen kehityksen sekä eläinoikeuksien nousun myötä. Eläinkokeettoman tieteen tavoitteelle asetettiin 2020-luvun lopussa aikataulu ja suunnitelma, joka vauhditti menetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa. Eläinkokeettoman tutkimuksen kehitys edistyi harppauksin 2030-luvulla. Vaihtoehtoiset menetelmät, tutkijoiden koulutus ja rahoituksen lisääminen eläinkokeettoman työhön vähensivät eläinkokeiden määrää radikaalisti. Tuloksena on parempaa ihmisbiologiaan perustuvaa tiedettä. Eläinkokeita tehdään enää samoin ehdoin kuin ihmisillä teetetäviä kokeitakin. Suomi on yksi vaihtoehtoisten eläinkokeettomien menetelmien kärkimaista.

Kaupallinen eläintuotanto on loppunut epäeettisenä ja ekologisesti kestävämmän asenteiden muuttumisen ja eläintuotteiden kysynnän romahtamisen myötä. Muunlajisia eläimiä alistavat ajanvietteet, kuten sirkukset ja poniratsastukset joukkotapahtumissa on lopetettu. Entiset eläintarhat toimivat luonnonvaraisten eläinten sairaaloina sekä turvakoteina. Niissä pidetään väliaikaisesti sellaisia lajeja, joiden palauttaminen luontoon myöhemmin on mahdollista. Eläinten turvakoteja on enemmän kuin vuosituhaten alussa. Ennen tuotantoeläiminä pidettyjä lajeja on jäljellä jonkin verran. Nämä eläimet saavat elää lajityypillistä ja täyttä elämää ihmisen hoidossa. Osa eläimistä toimii eläinavusteisessa terapiatyössä ja kulttuurimaisemien hoitajina.

Ennen kuin eläimille säädettiin perusoikeudet, eläinasioita edistämään perustettiin useampi eläinasiavaltuutetun virka. Eläinoikeuspuolue ehdotti vuonna 2020, että virkoja tulisi enemmän kuin yksi. Tehtävät jaettiin tuotantoeläinten ja koe-eläinten asioille sekä lemmikkieläinten ja luonnonvaraisten eläinten hyvinvointikysymyksille. Eläinsuojeluasiamiehen titteli muutettiin sukupuolineutraaliksi ja työnkuva laajennettiin koskemaan muutakin kuin suojelunäkökulmaa perustamalla sen sijaan 'eläinasiavaltuutetun' virka. 2020-luvun puolessa välissä kiellettiin turkistarhaus, turkisten maahantuonti ja välittäminen sekä tehtiin tiukennuksia sikojen ja nautojen pitoon. Porsitushäkit kiellettiin kokonaan, ja sikakohtaisia pitopaikan pinta-alavaatimuksia nostet-

tiin niin paljon, että sikojen oli tilavaatimusten täyttämiseksi päästävä myös ulos jaloittelemaan. Nautojen parteen kytkeminen kiellettiin, ja kaikille naudoille tarjottiin ympärivuotinen jatkuva ulkoilumahdollisuus. Broilerintuotanto lopetettiin kokonaan 2030-luvulla. Kaikkiin poliisipiireihin perustettiin eläinsuojelurikoksiin erikoistuneet yksiköt. Maahan perustettiin kansallinen eläinten hätänumeropalvelu. Eläintenpitokiellot laajennettiin koskemaan automaattisesti kaikkia eläinlajeja, ja viranomaisvelvoitettiin niiden valvontaan.

Suomen petopolitiikka muuttui luonnontilaisten alueiden lisäämisen ja yleisen petojen arvostuksen myötä suojelua korostavaksi. Jo sitä ennen uhanalaisuusluokitukset otettiin kirjaimellisesti, eikä uhanalaisten lajien yksilöitä saanut enää metsästä. Pedot alettiin nähdä tärkeänä osana ekosysteemiä, ja luonnontilaisten alueiden lisääminen tuotti nopeasti tulosta muun muassa susikohtaamisten vähenemisen myötä. Susivahinkojen korvaaminen lopetettiin samassa tahdissa eläintuotannon alasajamisen kanssa – eläintuotantoon perustuvien elinkeinojen myötä niihin liittyvät konfliktit loppuivat. Suden laitton metsästys saatiin näivetettyä tehokkaalla valvonnalla, joka rahoitettiin aikaisemmin petokorvauksiin käytetyillä varoilla. Luonnonvaraisilla eläimillä on oikeus elää vapaudessa ja luonnollisessa ympäristössään ja oikeus saada apua ja hoitoa.

10. Lemmikinä pidetyt eläimet

– Hoiva, kumppanuus ja vastuu

Eläinten oikeuksien kirjaaminen perustuslakiin ja eläinten itseisarvon tunnustaminen ovat romahduttaneet lemmikinä pidettävien eläinten määrän ja parantanut merkittävästi niiden kohtelua sekä arvostusta. Lemmikinä sallituista lajeista on laadittu positiivilista. Useimpien eläinlajien pitäminen lemmikinä on kokonaan kielletty. Eläinten pito ei ole jokaisen ihmisen perusoikeus, vaan vaatii todistettua perehtymistä ja lemmikin huoltaja-luvan. Eläinten määrää kotitalouksissa rajoitetaan: jokaiselle yksilölle pitää voida tarjota riittävästi hoitoa, huomiota ja liikuntaa. Eläinten myyminen eläinkauppoissa on kielletty. Myynti on luvanvaraista ja tarkoin säädeltyä toimintaa, ja sen ei ole tarkoitus tavoitella taloudellista voittoa vaan kattaa mm. ruokinta- ja hoitokuluja. Paperittomien lemmikkien kauppa on loppunut kokonaan sen muututtua laittomaksi.

Tunnistusmerkintäpakon sekä tiukkojen lemmikinpitovaatimusten vuoksi kodittomia eläimiä on vain harvoin saatavilla eikä Suomessa enää ole villikissoja tai -koiria. Ilmoitusvelvollisuus eläimen pitämisestä on laajennettu koskemaan kaikkia omistajia. Jokainen eläinyksilö tunnustusmerkintään väärinkäytösten estämiseksi, ja viranomaisilla on pääsy valtion kattavaan tietojärjestelmään, jossa näkyvät yksilöintitiedot, terveydenhuoltokäynnit sekä omistajan mahdolliset aiemmat eläintenpitokiellot, pätevyys jne. Eläinyksilöiden tunnistamiseksi on otettu käyttöön vähemmän kajoavia tunnistustapoja (esim. dna-määritys). Lemmikkien hyvinvoinnin ja terveyden suojelemiseksi niille on laadittu pakollinen terveydenhuolto-ohjelma, johon on kirjattu ikä- ja lajikohtaiset eläinlääkärikäynnit ja hoidot, kuten rokotukset, hammashoidot, painon seuranta ja perusterveydentilan arviointi.

Lisääntyttäminen on luvanvaraista ja säädeltyä. Keino-tekoisia menetelmiä, kuten kiiman siirtoa tai keinosiemennystä, ei käytetä. Ihmisten mieltymyksiin pohjaava jalostus on lopetettu. Sairaimpien rotujen, kuten brakykefaalisten koirien, kissojen ja kanien, lisääntyttäminen on lopetettu kokonaan. Rotujärjestöjen vaatimusten sijaan lisääntyttämistä ohjaa pyrkimys yksilön ja sen jälkeläisten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseen. Lisääntymisen sääntely perustuu vaatimukseen matalasta sukusiitosasteesta, yksilön jälkeläismäärän rajoittamisesta, todistuksesta yksilön lisääntymiseen soveltuvasta terveydestä ja elinvoimasta sekä suunnitelmasta jälkeläisten sijoittamisesta uusiin koteihin.

Lemmikin ottamisen motiivina on kumppanuus ja hoivan tarjoaminen. Lemmikkiä kohdellaan kuin perheenjäsentä ottaen huomioon sen yksilölliset tarpeet. Eläinnäyttelyt on kielletty. Myös muut lemmikille itselleen tai toiselle eläimelle vahingolliset harrasteet on kielletty. Lemmikinä pidettävien eläinten ja niiden ihmisten yhteiselo järjestetään molemminpuolisesti mielekkääksi. Ihmisillä on kunnolla aikaa eläinkumppaneilleen: hellydenosoituksille, leikille, yhteisille harrastuksille ja liikunnalle.

11. Yhteenveto

Ekologinen ja eettinen jälleenrakennus edellyttää muutoskykyä. Kaikkea saavutettua ei voi säilyttää. Meidän kaikkien on luovuttava jostakin, sopeuduttava ja uudistuttava. Uskomme, että ihminen kykenee sekä moraaliseen että vaadittavaan poliittiseen muutokseen. Oikeudenmukaisuusajattelun toteutuminen merkitsee väkivallattomuuden lisääntymistä sekä elonkirjon ja lajikirjon säilyttämistä. 2050 mennessä on tapahtunut kokonaisvaltainen kulttuurinen muutos, jossa ihmiset ovat tulleet tietoisiksi toimintansa, käsitystensä ja tapojensa ympäristövaikutuksista ja rakentaneet arvo-maailmansa kestävämpään suuntaan.

Eläinoikeuspuolueen visiossa Suomi on siirtynyt pois materiaalisista tavoitteista kohti uusia taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia päämääriä. Yhteiskunnasta on tunnistettu talouskasvuun pakottavia tekijöitä ja purettu niitä. Talouskasvun sijaan on kasvatettu hyvinvointia ja elämän mielekkyyden kokemusta. Suomi on lisännyt metsittämistä ja vähentänyt materiaalien kulutusta lopettaakseen elonkirjon katon. Eläinoikeuspuolue on tulevaisuussuuntautunut puolue. Kaikkea poliittista toimintaa määrittää ihmisen käsitys itsestään yhtenä lajina muiden joukossa: suomalaisen yhteiskunnan asukeiksi tunnustetaan myös muunlajiset eläimet. Kaikilla elollisilla tuntevilla olennoilla on oikeus omaan elämäänsä ja vapauteen, joita rajoittavat ainoastaan toisten yksilöiden vastaavat oikeudet: lajiriippumaton oikeudenmukaisuus on tunnistettu tavoiteltavaksi asiaksi.

Luonnon monimuotoisuuden suojele ja elonkirjon palauttaminen ovat ainoa mahdollisuus säilyttää kaikenlajisten ja tulevien sukupolvien elämän elinvoimaisuus ja jatkuvuus maapallolla. Arvomuutokset takaavat uudenlaisen talouskasvusta riippumattoman hyvinvoinnin ja sen siirtymisen sukupolvelta toiselle; yhteiskunta on vauras ainoastaan silloin, kun se ei vie muilta yksilöiltä mahdollisuutta perustarpeiden ja toimintakyvyn saavuttamiseen. Onnistuminen ekologises-sa jälleenrakennuksessa edellyttää monien vanhojen rakenteiden purkamista ja vaikeita päätöksiä, mutta ne on tehtävä – tulevaisuuden takia. ●